

vingaker.se

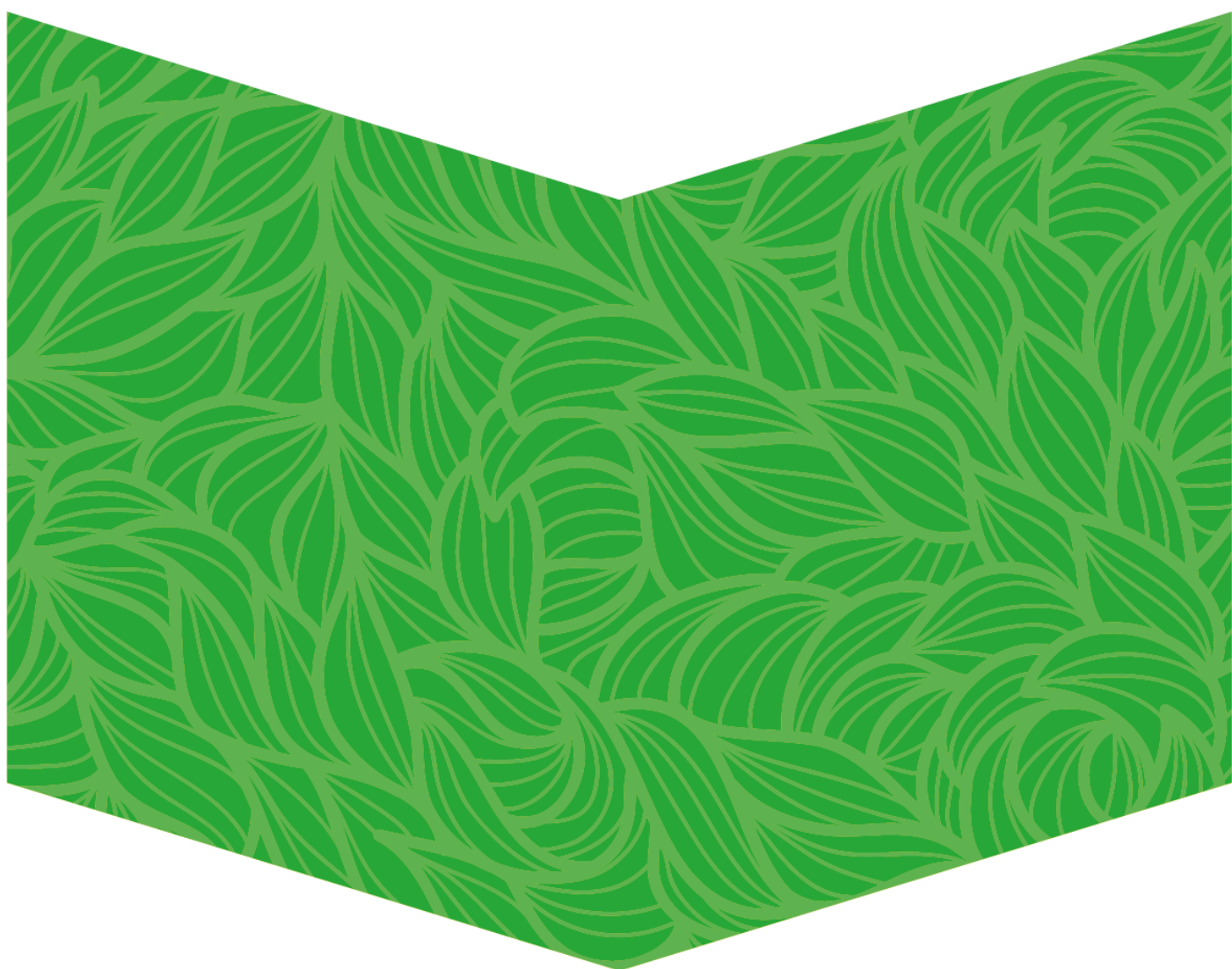

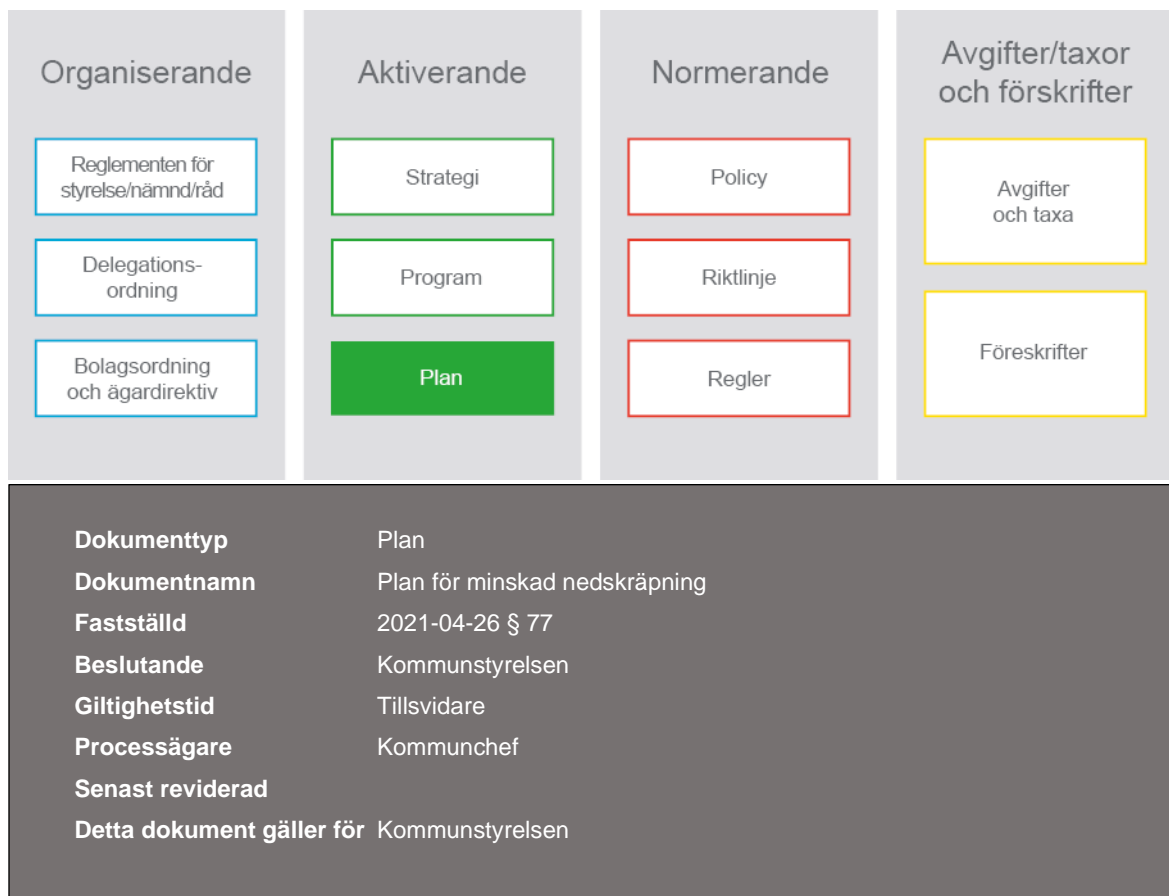
Vingåkers
kommun

Plan för minskad nedskräpning

Kommunstyrelsen

Flik 6.9

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Agenda 2030.....	4
Nulägesrapport.....	4
Enkät Avfallshantering 2019.....	4
Kommunens uppdrag.....	5
Håll Sverige rent.....	5
Skräpmätning 2019.....	6
Plan.....	7
Beskrivning av åtgärder.....	7
Mål 1. Uppmärksamma och uppmuntra användning av papperskorgar.....	7
Mål 2. Minskad nedskräpning genom kommunikationsinsatser anpassade till olika målgrupper....	8
Mål 3. Fortsatt arbete med håll Vingåker rent.....	8
Mål 4. Årlig skräpmätning.....	8
Uppföljning och återrapportering av åtgärder.....	9

Bakgrund och syfte

I Vingåkers kommuns avfallsplan 2018–2022 redovisas fem utvalda fokusområden, där nedskräpning är ett prioriterat fokusområde. Mål 10 i avfallsplanen lyder: ”Nedskräpningen ska minska i kommunerna” och åtgärd 10:1 i avfallsplanen innebär att ta fram en plan mot nedskräpning.

Med nedskräpning menas att slänga eller lämna föremål av olika karaktär på marken till exempel fimpar, snabbmatsförpackningar, godispapper, tuggummi, påsar, engångsgrillar, glas och pantflaskor. Ett strategiskt arbete mot nedskräpning innebär positiva effekter för kommunen eftersom städinsatser medför betydande kostnader för kommunen och skattebetalarna varje år, pengar som skulle kunna användas till annat.

Ett rent samhälle ger bättre förutsättningar för turism och lokalt näringsliv, ger en tryggare och trevligare miljö för kommuninvånarna och leder till att skador på människor och djur minskar.

Nedskräpade miljöer bidrar till en upplevelse av otrygghet, att minska nedskräpningen är därmed ett led i att öka tryggheten i offentliga miljöer. Genom att implementera ett strategiskt arbetssätt kan nedskräpning minskas.

Kunskap om mängd och sammansättning av skräp på olika platser underlättar bland annat planering av infrastrukturen med papperskorgar, städinsatser och andra lösningar på effektivt sätt.

Målet och syftet med planen är att nedskräpningen ska minska i kommunen.

Agenda 2030

Arbetet med att minska nedskräpning ligger i linje med Vingåker arbete med Agenda 2030.

Till 2030 ska vi minska städernas negativa påverkan per person, bland annat genom att ta hand om vårt avfall på ett hållbart sätt samt minska mängden avfall genom återvinning och återanvändning. Föroreningar i havet är vanliga och skräp i form av engångsförpackningar av plast är ett vanligt inslag i den marina miljön. Genom utbildning, innovation och efterlevnad av våra klimatförpliktelser kan vi göra nödvändiga förändringar för att skydda planeten¹. En av det vanligaste skräpet i världen är cigarettfimpar. Fimparna läcker ut giftiga kemikalier i naturen och vatten. Många djur äter upp fimparna och både djur och natur förgiftas. 80 procent av allt skräp som finns i den svenska stadsmiljön består av tobaksrelaterade produkter².

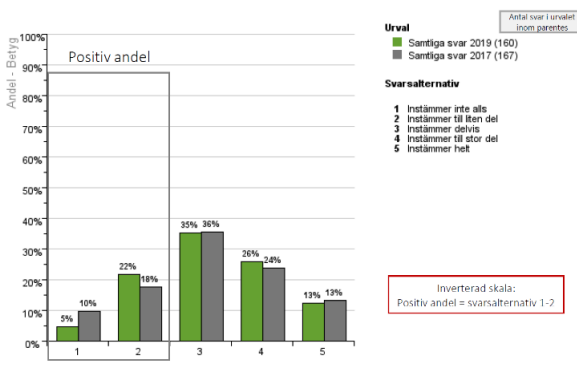
Nulägesrapport

Enkät Avfallshantering 2019

Resultat av enkät om Avfallshantering 2019 utförd av Sörmland Vatten och Avfall AB visar att 35% av vingåkersborna tycker delvis att nedskräpning är ett problem. Ungefär lika många av vingåkersborna tycker att nedskräpningen delvis har ökat sedan året innan. 30% tycker att kommunen delvis behöver öka åtgärder mot nedskräpning. Det område som invånarna tycker är mest skräpiga är längs bilvägar och vid återvinningsstationer. Deltagarantalet i undersökningen var 160 stycken, vilket motsvarade 53% av de enkäter som skickades ut.

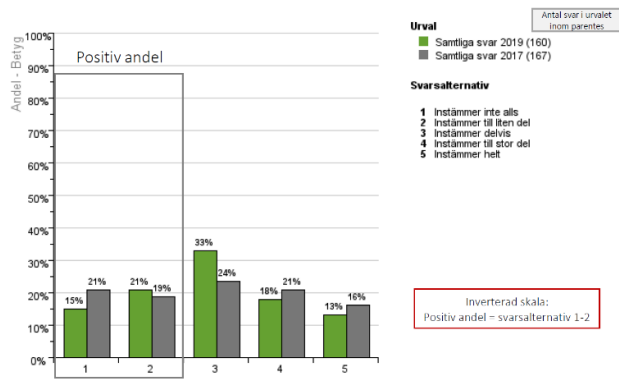
Nedskräpning är ett problem

19a. Nedskräpning är ett problem i min kommun

Nedskräpningen har ökat

19b. Nedskräpningen har ökat i min kommun det senaste året

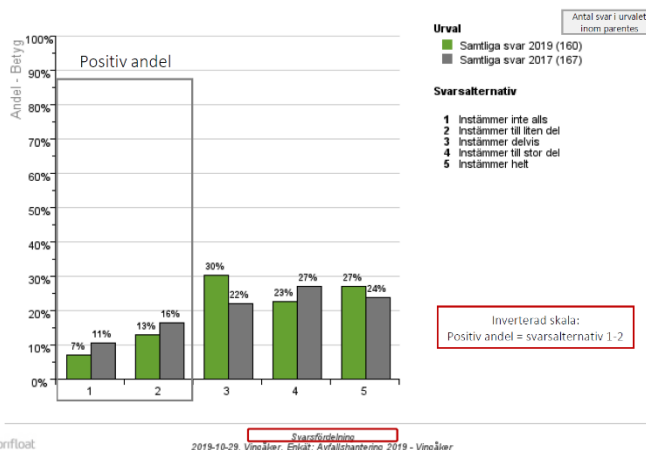

¹ Glokala Sverige Arbetsbok, 2019. Agenda 2030. Ett material från Glokala Sverige. <https://fn.se/wp-content/uploads/2019/03/Arbetsbok-Agenda-2030-i-kommuner-uppdaterat-190228-web.pdf>

² Håll Sverige rent. Vårsta skräpet. <https://www.hsr.se/fakta-om-skrap/samlade-fakta-omskrap/varsta-skrapet-fimpen> (hämtad 2019-09-26)

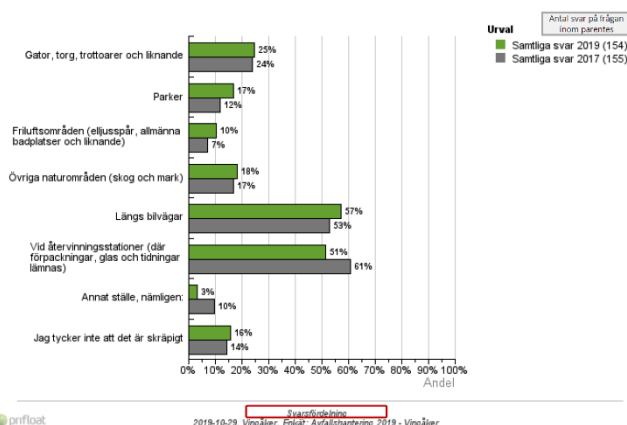
Öka åtgärder mot nedskräpning

19c. Min kommun behöver göra mer för att minska nedskräpningen

Skräpiga platser

20. Var tycker du att det är skräpigt?

Kommunens uppdrag

Skräpplockning är en arbetsuppgift som pågår flera dagar i veckan, året runt. Detta ingår i kostnaden för arbetet med skräpplockning i kommunen:

- Tidsåtgång skräpplockning för hand
- Tidsåtgång skräpplockning med maskiner
- Investeringskostnader för maskiner avsedda att ta upp skräp
- Ev. siktungs-/sorteringskostnader
- Transporter
- Omhändertagande

Håll Sverige rent

Vingåkers kommun engagerar sig varje år i kampanjen ”Vi håller rent” som anordnas av Håll Sverige Rent. Kampanjen vänder sig främst till skolor och förskolor för att uppmuntra klasser att gå ut och plocka skräp tillsammans. Håll Sverige Rent bjuder på skräpplockarmaterial (vanligtvis plastpåsar och något typ av pyssel). Engagemanget för kampanjen i Vingåkers skolor och förskolor har varit stort och ökat varje år. 2019 samarbetade skräpplockare från tekniska med klasserna vilket var uppskattat.

Skräpmätning 2019

Skräpmätningen gjordes på måndagen den 25 maj 2019. Nio platser valdes ut i Vingåkers tätort. Platserna hade blivit städade på fredagen veckan innan vilket betyder att skräpet till stor del tillkommit under en helg. Det var en ”vanlig” helg utan särskilda aktiviteter i tätorten.

Skräpmätning i kommunen visar att det finns 0,89 skräp per 10 m² på dom områdena vi mätte. Totalt fann vi 1397 stycken fimpar, 155 stycken snus och 1214 stycken övrigt skräp. Området vi mätte var sammanlagt ca 31 480 m² och fanns i centralorten.

Vingåkers resultat av skräpmätning i antal skräp:

Ica parkeringen (ca. 3 429 m ²) 69 fimpar 14 snus 87 övrigt	Bondegatan (ca. 3 572 m ²) 145 fimpar 21 Snus 63 övrigt	Köpmansgatan (ca. 2 911 m2) 203 fimpar 30 snusar 62 övrigt
Långparken (ca 4 126 m ²) 67 fimpar 7 snus 167 övrigt	Konsumparkeringen (ca. 2 017 m ²) 224 fimpar 9 snus 99 övrigt	Tennisparken (ca. 7 816 m ²) 102 fimpar 6 snus 348 övrigt
Bussplan (ca 2 163 m ²) 278 fimpar 25 snus 174 övrigt	Järnvägsparken (ca. 4 433 m ²) 231 fimpar 13 snus 167 övrigt	Järnvägstunneln (ca. 1 013 m ²) 78 fimpar 30 snus 46 övrigt

Övrigt skräp består av plast, papper, småskrot med mera. Biologiskt avfall så som exempelvis äppleskrot räknades inte med då det inte har samma skada på naturen då den snabbare bryts ner. Det biologiska avfallet kan dock bidra till att platser upplevs mer skräpiga och kan även locka till sig skadedjur.

Skräpmätningen visar att Vingåker ligger under rikssnittet för mindre tätorter enligt Håll Sverige rent statistik. Eftersom Vingåker är en landsbygdskommun och många av de kommuner som räknas in som ”småorter” är större orter än Vingåker med annan typ av infrastruktur. Det kan därför vara mer givande att jämföra skräpmängden över tid i Vingåker än att jämföra sig med andra orter. Flest fimpar hittades på bussplan, flest snus i järnvägstunneln samt på Köpmansgatan och flest övrigt skräp låg i Tennisparken.

Plan

Mål 1. Uppmärksamma och uppmuntra användning av papperskorgar		
Åtgärder	Huvudansvar	Budget
1.1 inköp av Big belly 1.2 papperskorgar målade av skolbarn 1.3 Fotsteg i riktning mot pappers-korgar	Kultur och samhällsbyggnadsförvaltningen – Tekniska enheten	Inom ramen för investeringsmedel - 70 tkr
Mål 2. Minskad nedskräpning genom kommunikationsinsatser anpassade till olika målgrupper		
Åtgärder	Huvudansvar	Budget
Kommunikation till följande målgrupper: - Ungdomar - Rökare - Utrikes födda invånare - Allmänhet	Kommunledningsförvaltningen	Inom ram för miljösamordning.
Mål 3. Fortsätta arbete med håll Vingåker rent		
Åtgärder	Huvudansvar	Budget
3.1 Utveckla befintliga skolaktiviteter 3.2 Ta fram förslag på aktiviteter för allmänheten för 2021	Kommunledningsförvaltningen	Inom ram för miljösamordning
Mål 4. Årlig skräpmätning		
Åtgärder	Huvudansvar	Budget
4.1 Göra skräpmätning på nio platser i tätorten 4.2 Kommunera resultat av skräpmätning	Kommunledningsförvaltningen	Inom ram

Beskrivning av åtgärder

Mål 1. Uppmärksamma och uppmuntra användning av papperskorgar

Genom att uppmärksamma papperskorgarna och ”knuffa” personer i rätt riktning kan man minska nedskräpning. Detta kallas för ”nudging”, vilket innebär att implementera åtgärder som gör det lättare för individer att göra en beteendeförändring. I detta fall vill vi leda uppmärksamheten åt papperskorgar för att påminna och locka personen till att använda dessa istället för att slänga skräp på marken.

1.2 Inköp av Big belly

Solcellsdrivna smarta papperskorgar med inbyggd komprimator, sensorer som skickar notifikation när det är dags för tömning samt mäter aktivitet. Det finns flera olika varianter av big belly. När det kommer till dessa papperskorgar finns det stor möjlighet att designa efter vårt behov, både utseendemässigt och funktion. Exempelvis kan vi involvera allmänheten i att ta fram ljudeffekter och designa utsidan. Allt för att göra det roligare och lättare att göra rätt. Vår grannkommun, Katrineholm har en Big belly i centrala stan som man är nöjd med. Priset ligger på ca 60 000.

1.2 Papperskorgar målade av skolbarn

Den här åtgärden gjordes våren 2020 Marmorbynskola, vi hoppas på att fler skolor kan ha möjligheten att måla papperskorgar när det är dags att sätta upp fler eller byta ut gamla.

1.3 Fotsteg i riktning mot pappers-korgar

Göteborgs stad utförde ett experiment där man testade olika nudging- metoder för att uppmärksamma vart man ska slänga sitt skräp och fimp sin fimp. Testet visade att det var 70% större chans att personerna använde sig av papperskorgarna och askkopporna när dom uppmärksammades med markdekaler och skyltar. Markdekaler fungerade bäst på kort sikt och är därför bäst att använda under evenemang eller när det är många besökare (så som under sommarmånarna i Vingåker). Skyltar och färgglada papperskorgar/askkoppor är en åtgärd som ger resultat på längre tid.

Mål 2. Minskad nedskräpning genom kommunikationsinsatser anpassade till olika målgrupper

Återkommande riktad information om nedskräpning och dess effekter bör genomföras kontinuerligt. Olika målgrupper kommunicerar på olika sätt och informationen måste anpassas utifrån det om vi ska kunna nå så många som möjligt. Exempelvis fångas ungdomars intresse mer av information kopplat till klimat och miljö medan småbarnsföräldrar bryr sig om sin närmiljö och fimpar på lekplatserna. För bästa effekt bör vi därför anpassa informationen efter målgruppens intresse och hur vi kan nå ut till dem.

Dessa målgrupper har valts ut för arbetet med riktad information:

- Ungdomar
- Rökare
- Utrikesfödda invånare
- Allmänhet

Mål 3. Fortsatt arbete med håll Vingåker rent

Håll Sverige rent är en ideell organisation som bland annat arbetar med att ta fram konkreta verktyg för kommuner, skolor, företag, politiker och andra samhällsaktörer för att de ska kunna bidra till att minska nedskräpningen. Dom erbjuder gratis material till förskolor och skolor till skräpplockardagar.

Många av skolorna och förskolorna i Vingåker är engagerade i Håll Vingåker rent och genomför skräpplockardagar. Kommunen har gått in och sponsrat med skyddshandskar till barnen som är med och plockar skräp. Det finns möjlighet att utveckla stödet till skolorna för att uppmuntra fler skolor att delta.

3.2 Ta fram förslag på aktiviteter för allmänheten för 2021

I syfte att uppmärksamma nedskräpning och inspirera till beteendeförändringar kan kommunen arrangera aktiviteter så som exempelvis skräpplockardagar, skräputställningar, föreläsningar och tävlingar.

Mål 4. Årlig skräpmätning

4.1 Göra skräpmätning på nio platser i tätorten

Med stöd av tekniska enheten bör vi årligen göra skräpmätningar på samma plats och under samma tid på året. Mätningen 2019 gjordes i slutet av maj vilket var en bra månad då vädret började bli varmare och fler vistades ute, men semestertiderna hade ännu inte börjat vilket betyder att det flesta hade samma rutiner som övriga tid på året och sommargästerna hade ännu inte kommit. Under 2020 gjordes ingen skräpmätning som konsekvens av Coronapandemin som lett till omprioritering bland arbetsuppgifter på strategiskt håll.

4.2 Kommunicera resultat av skräpmätning

Att kommunicera resultatet av skräpmätning till allmänheten och till politiken är ett bra sätt att synliggöra frågan.

Uppföljning och återrapportering av åtgärder

Uppföljning och återrapportering görs i samband med att resultat av skräpmätningen redovisas.